IT-TIELET HADD TAR-RANDAN (2018) IL-LIGI JEW L-IMHABBA?

Contributed by Frans Galea
Saturday, 03 March 2018
Last Updated Saturday, 03 March 2018

Din
hija il- Liturgija tat-Tielet Hadd tar-Randan (2018) bi hsibijiet min Joe Rapa.

Bl-waqa’ ta’ Adam,
l-umanità kollha, inkluļi jien u int, t'assarna minn !ewwa. In-natura tag'na tbaxxiet biex tixxennaq
g'all-!andar. Qabel kellna natura tixbah
lil t’Alla g'ax konna narawH hekk kif
inhu u wkoll g'ax b'alu ma konniex su!!etti g'all-mewt; b'al Alla konna
eterni. Imma bid-“Dnub”, dak ori!inali
li hu missier id-dnubiet kollha l-o'ra, in-natura tag'na mardet, t'assret,
saret ilsira tax-xewqat tad-dnub. Fejn
qabel id-dnub kien iwerwer g'ax kien i!ib il-mewt, issa sar frotta tajba, u
ti!bdek g'ax ipprojbita.

Dan hu l-bniedem
il-qadim li bih nitwieldu, li nirtu' minn Adam.
Huwa bniedem ilsir iktar milli hu 'aļin.
Huwa bniedem tallab, g'ax billi issa da'allu suspett fuq l-Im'abba ta’
Alla li 'alqitu, hu m!ieg'el jittallab l-affetti, il-prosit, l-g'ajn tajba,
l-im'abbiet ming'and kul'add. Kulma
jag'mel dan il-bniedem, jag'mlu, kultant ftit u kultant 'afna, biex ji!bed
lejh. Fuq kollox il-bniedem il-qadim jaf
li g'ad imut u dan il-'sieb, din id-dittatura tal-mewt timla bis-s'ab is-sema
ta’ kull !urnata.

L-Ittra lil-Lhud
tg'id li dan il-bniedem il-qadim huwa mdawwar bi - irku tal-bi|a’
tal-mewt. Mhux bil-fors il-mewt
fi|ika. Adoloxxenti huwa mdawwar b’dan
i - irku kull meta jmur g'all-e|ami, kull meta j'oss jg'afsu fuqu
d-de i|jonijiet li jrid jie'u g'al 'ajtu. Ra!el mi||ewwe! g'andu problemi o'ra;
ix-xi', jer!a, g'andu be|g'at differenti.
Dawn l-affarijiet jag'mlu mill-bniedem esseri egoista ming'ajr ma jrid:
dak li fil-psikolo!ija jsej'ulu is-“survival instinct”. “T'abat u stinka g'ax 'add mhu se ja'siblek
g'all-&ajja.”

Dan hu l-bniedem li
jixtieq kieku jag'mel it-tajjeb imma jsib ru'u jag'mel il-'a|in minflok. Minn dan l-g'erq, mill-g'erq tad-dnub
ori!inali li jimmarka lill-bniedem il-qadim, jinbtu l-in!ustizzji kollha
tad-dinja, is-serq, il-qtil, il-prostituzzjoni, il-pornografiji, id-droga, kull
tip ta’ korruzzjoni. Ninsabu mag'luqin
!o ga!!a kul'add jag'ti wie'ed fuq l-ie'or.
Mur prova rran!a xi kwistjoni fuq xi wirt, u tkun taf a'niex !o ga!!a
nag'tu fuq xulxin!

Quddiem din
l-istra!i kollha, Alla jin|el u jag'ti lill-bniedem dehra tal-Qdusija, dehra
tal-&ajja vera, dehra ta’ kif kienet il-&ajja qabel il-waqg'a. Din id-dehra Hu tahielna fl-G'axar Kelmiet li
hu ta fuq is-Sinaj... jew l-g'axar kmandamenti, kif insibuhom a'na. Il-Lhud isej'ulhom l-G'axar Kelmiet
tal-&ajja, li hi diskrizzjoni ferm iktar e|atta minn tag'na, imma a'na,
tal-punent, bil-mentalità legalista li g'andna (wirt tad-Dritt Ruman),
insej'ulhom kmandamenti. Imma b’dawn
l-G'axar Kelmiet, Alla qieg'ed jistaqsina: “Tridu tkunu tafu fejn hi l-&ajja
g'al Dejjem, fejn hi s-Sbu'ija, il-Qdusija, is-Sliem? &arsu lejn dawn
il-Kelmiet u taraw fihom dan kollu. Min
iwettaqhom, sinjal li hu 'aj; min ma jwettaqhomx, sinjal li hu mejjet.”

San Pawl jg'id li
Alla tana l-kmandamenti biex a'na nindunaw kemm a'na ’l bog'od mill-&ajja vera,
mit-tjieba. G'ax 'add minna mhu kapa i jobdi l-G'axar Kmandamenti. Jista’ jkun hawn min hu iktar tajjeb, imma
x’imkien se je'el u l-Iskrittura tg'id li l-Li!i jew tobdiha kollha jew
xejn. M’g'andniex spirtu li kapa i
jg'ammar f’din it-tip ta’ &ajja, jag'mel tieg'u, bla sforz, dawn l-G'axar
Kelmiet tal-&ajja.

G'alkemm
fil-Mag'mudija hemm l-ilmijiet li joqtlu lil dan il-bniedem il-qadim li,
jag'mel x’jag'mel, mhux kapa i jg'ix il-kmandamenti kollha, dan is-sagrament
mhux xi ma!ija. Il-Mag'mudija
tinag'talna ta’ trabi (meta nkunu bla Fidi), u tikber mag'na fil-qies ta’ kemm

tikber il-Fidi tag'na: xejn inqas u xejn i|jed.
Meta l-Mag'mudija til'aq il-milja tag'ha fina, allura dak in-nhar
il-qadim imut u jitwieled il- did li hu Kristu fina. Minn dak il-'in ’il quddiem, huwa Kristu li
jg'ix fina u mhux a'na, u allura huwa Hu li jg'ix il-Kmandamenti fina.

L-Ewwel Qari

Il-Kmandamenti
lkoll nafuhom. Il-problema tal-bniedem
mhux li ma jafx x’inhu t-tajjeb u x’inhu l-'a|in, imma li m’g'andux is-sa''a
jwettaq it-tajjeb. Din hi l-problema.
Inutli tg'allmu fuq li tg'allmu lil dan il-bniedem. Inutli priedki u omeliji moralisti i. Di!a
jaf x’inhu t-tajjeb imma ma jistax jag'mlu.
Pela!ju kien jg'id li dan mhux minnu; li l-bniedem kapa i jag'mel
it-tajjeb, jekk irid. Imma Pela!ju kien
eretiku. Il-bniedem g'andu b|onn jtwieled mill-!did.

Hawn jid'ol tajjeb
it-tag'lim fuq il-Kelma, is-Sagramenti, id-d'ul g'al Talb fl-Ispirtu, g'ax dawn
kollha jg'inu tikber il-Mag'mudija fina u hekk jinqered il-bniedem
tad-dnub. Imma sakemm g'adu 'aj u
b’sa''tu fina dan il-bniedem korrott, imur iqerr kemm irid, imma di!a jaf li
l-!img'a d-die'la se jer!a je'el fejn dejjem we'el... u nibqg'u fejn a'na. G'andna b|onn ilkoll niskopru l-Mag'mudija
tag'na, niskopru l-qawwa tag'ha, ng'ixu l-g'arqa tal-bniedem il-qadim u
l-qawmien tal-bniedem il-!did li j'obb ming'ajr sfor| g'ax m’g'adux iktar
egoista billi hu ert mill-Im'abba ta’ Alla.

Qari
mill-Ktieb tal-E|odu. 20, 1-17

F’dak
i|-|mien: Alla kellimhom u qalilhom dan kollu:

“Jiena
hu l-Mulej, Alla tieg'ek, li 'ri!tek mill-art ta' l-E!ittu, minn dar il-jasar.

“Ma

jkollokx allat o'ra g'ajri. La
tag'milx g'alik suriet minquxa u ebda xbieha ta' ebda 'a!a li hemm
fl-g'oli tas-sema, jew isfel fl-art, jew fil-ba'ar ta't l-art. La tmilx quddiemhom: la
tadurahomx g'aliex jiena hu l-Mulej Alla tieg'ek, Alla g'ajjur, li npatti
l-'a|en tal-missirijiet fuq l-ulied sat-tielet u r-raba' !enerazzjoni lil dawk
li jobog'duni; imma
nag'der sa l-elf nisel lil min i'obbni u j|omm il-kmandamenti tieg'i.

“La
ssemmix l-isem tal-Mulej, Alla tieg'ek, fix-xejn: g'aliex lil min isemmi l-isem
tieg'u fix-xejn, il-Mulej ma j'allihx bla kastig.

“Ftakar
f'jum is-Sibt u qaddsu. Sitt
ijiem ta'dem u tag'mel kull ma g'andek tag'mel; imma s-seba' jum hu jum
il-mistrie' f'!ie' il-Mulej, Alla tieg'ek. Dan il-jum ma tag'mel ebda xog'ol,
int, ibnek, il-qaddej u l-qaddejja tieg'ek, il-bhejjem tieg'ek, u l-barrani li
jkun !ewwa bwiebek. G'ax f'sitt ijiem il-Mulej g'amel
s-smewwiet u l-art; il-ba'ar u kull ma hemm fihom, u strie' fis-seba' jum.
G'alhekk il-Mulej bierek is-seba' jum u qaddsu.

“We!!a'
lil missierek u lil ommok, sabiex jitkattru jiemek fuq l-art li l-Mulej, Alla
tieg'ek, jag'tik.

“La
toqtolx.

“La
tag'milx adulterju.

“La
tisraqx.

“La
tag'tix xhieda giddieba kontra g'ajrek.

“La
tixtieqx dar g'ajrek: la tixtieqx il-mara ta' g'ajrek, il-qaddej jew
il-qaddejja tieg'u, l-g'o!ol jew il-'mar tieg'u, u xejn minn kull ma g'andu
g'ajrek.”

Salm
Responsorjali

F’Salm
19 insibu elo!ju g'al-Li!i ta’ Alla, il-Li!i li turina x’inhi l-Qdusija u fejn tinsab il-&ajja vera. Il-bniedem jifra' meta jirnexxilu jobdi l-Li!i ta’ Alla u l-bi|a’ tal-Mulej jg'inu f’dan. Il-bi|a’ tal-Mulej huwa dak il-bi|a’ li inti titlef il-fer' u s-sliem li ji!u milli wie'ed ikun pa i ma’ Alla.

Imma
dik ir-relazzjoni li hi mibnija fuq spirtu ta’ Li!i mhix relazzjoni perfetta, u kwa|i kwa|i lanqas mhi tajba, kif jistg'u jixhdu g'al dan kull min g'andu esperjenza tal-'ajja mi||ew!a. &afna mir-relazzjonijiet bejn il-mi||ew!in huma mibnija fuq il-li!i: il-mara tag'mel li!i lir-ra!el u r-ra!el jag'mel l-istess lil-martu. Ir-ra!el jaf martu x’tixtieq, x’tiggosta, xi j!ag'lha tbati, u jekk “jib|a” g'al pa i fil-familja, jag'mel li jista’ biex jog'!obha, kif jg'id San Pawl, g'alkemm mhux dejjem jirnexxilu. L-istess tag'mel il-mara.

Imma
intimita perfetta, Im'abba iktar g'olja, relazzjoni ferm iktar b’sa''itha tkun dik ibba|ata mhux fuq il-Li!i u l-bi|a’ li !!ib mag'ha, imma fuq t'annin g'all-ie'or, g'all-o'ra, fuq Im'abba vera li m’g'andhiex b|onn min jg'idilha x’g'andha tag'mel g'all-ma'bub jew ma'buba... a'seb u ara kemm g'andha b|onn li!i.

L-istess
ir-relazzjoni tag'na mal-Mulej. Hu l-G'arus tieg'i u tieg'ek li ta 'ajtu g'all-G'arusa tieg'u. Hu ta &ajtu mhux g'ax hemm xi kmandament jew g'ax be|a’ minn xi 'a!a, imma g'ax lili u lilek i'obbna b’Im'abba li hi ta’ Alla wa'du, Im'abba li g'alina tidher tal-!enn. Ir-“reli!jon” hi mibnija madwar sett ta’ Li!ijiet, imma l-Fari|ej li kienu esperti tal-Li!i ma kellhomx Im'abba lejn il-proxxmu, u allura lanqas lejn Alla. Araw kif il-Li!i minnha nnifisha ma ssalva lil 'add.

Imma
l-A'bar it-Tajba tal-Kristjane|mu tmur lil hemm mir-“reli!jon”. Meta l-bniedem jiskopri s-Sbu'ija tal-Im'abba msallba g'alih u li hi Alla, allura titwieled fih Im'abba re iproka lejn l-G'arus u din l-intimità tkun l-Ispirtu s-Santu li jag'mel li int tg'ix kif

tg'idlek l-Im'abba i.e. tg'ix l-G'axar Kelmiet mhux g'ax hekk tg'id il-Li!i
imma g'ax daqshekk t'obb.

Ritornell: Mulej, inti g'andek il-kliem tal-'ajja ta’
dejjem

Salm
19

Il-li!i tal-Mulej perfetta, u tag'ti
l-'ajja;

ix-xhieda tal-Mulej hi sewwa, u
tg'allem lil min ma jafx.

Il-pre etti tal-Mulej dritti, u jferr'u
l-qalb;

il-kmandament tal-Mulej safi, u jdawwal
l-g'ajnejn.

Il-bi|a' tal-Mulej sin ier, u jibqa' g'al
dejjem;

il-!udizzji tal-Mulej sewwa, u mseddqa
g'alkollox;

eg'|e| mid-deheb, mid-deheb l-aktar fin,

o'la mill-g'asel u mill-qtar tax-xehda.

It-Tieni Qari

Fit-T.Q. kul'add kien jemmen li wie'ed kien !ust jekk
jobdi l-Kmandamenti u l-pre etti marbutin mag'hom. Dan il-Patt falla. Deher il-Messija u l-folla

“tal-Li!i” qatlitU. Imma f’dan il-fatt
terribbli mag'mul min-nies “tal-LI!i” u tat-tempju, twieled Patt !did. Waqt li l-'lejjaq kienu qed joqtlu
lill-&allieq tag'hom, il-&allieq kien qed ja'dem Patt !did biex dawk stess li
kienu qed joqtluH, isalvaw.

Dan il-Patt il-!did jistrie' g'al kollox fuq il-Fidi
fil-Misteru tal-G'id li wettaq g'alija u g'alik il-Mulej esù, l-Iben ta’ Alla
l-&aj. Kristu bata l-Passjoni, sofra
Mewt 'arxa u !ie mqajjem u maqlug' ’il barra mill-qabar mill-Missier, b’risq
tieg'i u tieg'ek. Huwa dan li rridu
nemmnu b’qalbna kollha biex insalvaw, u jekk nemmnu tassew, &ajjitna kollha
tinbidel u dik il-Li!i li ma stajniex nobdu qabel, issa nibdew ng'ixuha g'ax
in'obbu lil Dak li miet g'alina.
Bl-Im'abba, iva, bl-Im'abba kollox jista’ jkun g'ax l-Im'abba hija Alla.

Il-qari qasir li !ej huwa tqil. Il-&add li g'adda   elebrajna dak li !ara fuq
it-Tabor. Ng'idu li Kristu tbiddel quddiem l-Appostlu. Na'seb li iktar inkunu qrib il-verità jekk
ng'idu li kienu l-Appostli li tbiddlu!
L-Appostli inag'taw vista li biha setg'u jaraw dak li hu veru, dak li
je|isti madwarna imma ma narawhx bl-g'ajnejn tal-bniedem il-qadim. G'al ftit mumenti, l-Appostli raw x’inhi
l-Verità, x’inhi r-rejaltà. Dak li kien
mo'bi minnhom, issa huma rawh. Il-Glorja
ta’ Kristu kienet mo'bija g'al g'ajnejn materjali, imma f’daqqa wa'da nkixfet
g'al ftit.

L-istess is-Salib.
G'al 'afna huwa sa'ta, bluha, pi|, kastig. Imma g'al dawk li g'andhom l-g'ajnejn ta’
 esù, l-g'ajnejn spiritwali, is-Salib huwa l-G'id; fih huma j!arrbu, darba wara
darba, il-mog'dija mid-dlam g'al Dawl dejjem ikbar; minn sitwazzjoni ta’ mewt u
ta’ tbatija g'al qag'da ta’ reb'a dejjem ikbar fuq il-mewt. G'alhekk is-Salib isir g'alihom Glorju|.

Il-bniedem “reli!ju|” il-'in kollu jitlob li Alla
jaqdih u jne''ilu t-tbatija, is-Salib.
Imma s-Salib hu permess minn Alla biex fih niltaqg'u mal-G'arus! It-Talb fl-Ispirtu huwa dak li jittallab biex
il-bniedem jiggranfa mar-Rieda ta’ Alla f’kull sitwazzjoni. Imma dan mhux bi sforz! Huwa l-bniedem il-!did
biss li kapa i “jara”
u jag'mel dan. Mill-bqija, is-Salib
jibqa’ bluha u bla sens g'all-pagani u skandlu g'al dawk li huma “reli!ju|i” u
li ma jistg'ux jifhmu kif Alla ma jiffavorihomx wara l-affarijiet kollha li
tawh…

Qari
mill-Ewwel Ittra ta’ San Pawl Appostlu lill-Korintin. 1, 22-25

&uti:
il-Lhud
jitolbu s-sinjali, u l-Griegi jfittxu l-g'erf, imma a'na nxandru 'l Kristu msallab, skandlu g'al-Lhud
u bluha g'all-Griegi; i|da
g'al dawk li huma msejj'in, sew Lhud sew Griegi, Kristu huwa l-qawwa ta' Alla u
l-g'erf ta' Alla. G'ax il-bluha ta' Alla
hija g'arfa iktar mill-bnedmin, u d-dg'ufija ta' Alla hija aqwa mill-bnedmin.

Evan!elju

Kristu
se jitkellem fuq il- isem tieg'u li huwa t-Tempju veru, il-Knisja, dawk l-a'wa
li twieldu mill-!did u li l-Mag'mudija tag'hom kibret sakemm tat frott ta’
sinjali li ji!bdu lill-o'rajn g'all-&ajja ta’ Dejjem. Huwa ji alin!ja lil-Lhud biex ikissru dan
it-tempju, joqtlu dan il- isem tieg'u biex hu iqajmu mill-mewt fit-tielet
jum. Il-!isem li kellu Kristu kien
il-bniedem il-qadim mi!bud lejn id-dnub li g'andna a'na. Hu tbaxxa tant li ni|el hawn biex jilbes u
jie'u fuqu din in-natura m'assra u biha ntelaq f’idejn l-g'edewwa biex ikun
jista’ j!orr il-bniedem il-qadim ta’ kul'add lejn il-mewt fuq is-Salib. Meta mbag'ad il-Missier qajjem lil Ibnu, dan
kien issa l-bniedem il-!did, b’ isem !did u &aj tassew. Dan hu l-Misteru tal-G'id.

Issa,
dan il-Misteru tal-G'id huwa mfisser fil-Mag'mudija u fl-Ewkaristija
wkoll. Il-Van!elu se jg'idilna li esù
ma kien jafda lil 'add, lanqas lil dawk li kienu jg'idulu li jemmnu fih, g'ax
hu kien jaf x’hemm fil-bniedem. Hu kien
jaf li l-bniedem il-qadim jista’ jg'id 'afna paroli, imma l-fatti jag'milhom
biss il-bniedem il-!did, dak li twieled mill-!did mill-Mag'mudija.

Imma
g'al darb’o'ra ng'idu li l-Mag'mudija mhix magiks. Tiddependi g'al kollox mill-Misteru tal-G'id
li g'ex Kristu. F’dan i|-|mien
tar-Randan hu mportanti li nid'lu ’l !ewwa f’dan il-Misteru u nitolbu lil Alla
jdawwalna biex nindunaw a'na fejn nid'lu f’dan kollu. Hemm b|onn li nobog'du biex in'obbu. Hemm b|onn nobog'du l-bniedem il-qadim tag'na
u nag'rfu xi 'sara hemm fih g'alina, biex nibdew nindunaw g'al xhiex bata
Kristu, u n'obbuH b'alma qatt ma 'abbejnieH qabel.

Mibeg'da
g'all-qadim u M'abba g'all-!did. B'alma
kellu Kristu. Hu 'abb lil kul'add u miet
g'all-g'edewwa tieg'u, imma fit-Tempju wera kemm kellu mibeg'da g'all-bniedem
il-qadim li kien jg'akkes lil kul'add.
Huwa jirrabja kontra l-mewt li ta'kem lill-bniedem. Hu jag'mel sawt u jaqleb kollox ta’ ta't fuq
g'ax madwaru kien hemm il-qadim jirrenja.

Ritornell:
Glorja u tif'ir lilek Kristu! Araw, issa
hu |-|mien it-tajjeb; araw, issa hu jum is-salvazzjoni. Glorja u tif'ir lilek, Kristu!

Qari
mill-Evan!elju ta’ San wann. 2, 13-25

Kien
qorob l-G'id tal-Lhud, u esù tela erusalemm. Fit-tempju sab min
qieg'ed ibig' barrin, nag'a! u 'amiem, u min kien bilqieg'da jsarraf
il-flus.

G'amel
sawt mill-'bula, u ke iehom ilkoll 'il barra mit-tempju, bin-nag'a! u l-barrin
tag'hom; xerred il-flus ta' dawk li kienu jsarrfu, u qalbilhom
l-imwejjed. U lill-bejjieg'a tal-'amiem qalilhom: "Warrbu dawn
minn hawn, u dar Missieri tag'mluhiex dar
tan-negozju!" Id-dixxipli ftakru f'dak li kien hemm miktub
fl-Iskrittura, "Il-'e!!a g'al darek fnietni.'

Mbag'ad
il-Lhud qabdu u qalulu: "X'sinjal se turina li inti tista' tag'mel
dan?"   esù we!ibhom: "&ottu dan it-tempju, u fi tlitt
ijiem ner!a' ntellg'u." G'alhekk il-Lhud qalulu: "Dan
it-tempju 'a sitta u erbg'in sena biex inbena, u int se ttellg'u fi tlitt
ijiem?" I|da hu tkellem fuq it-tempju tal-!isem tieg'u. Meta
mbag'ad qam mill-imwiet, id-dixxipli tieg'u ftakru f'dan li kien qal, u emmnu
fl-Iskrittura u fil-kliem li kien qal esù.

Waqt
li kien erusalemm g'all-festa ta' l-G'id, kien hemm 'afna li emmnu f'ismu
billi raw is-sinjali li kien jag'mel. Imma esù, min-na'a tieg'u, ma
kienx jafda fihom, g'ax hu kien jaf lil kul'add u ma kellux b|onn

min jag'tih xhieda fuq il-bniedem, g'ax hu stess kien jaf x'hemm fil-bniedem.